

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ ตลาดบางหลวง ร.ศ. ๑๒๒
๙ มกราคม ๒๕๕๘

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ ตลาดบางหลวง ร.ศ. ๑๒๒ ๙ มกราคม ๒๕๕๘

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันศุกร์ ที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา และคณะวิทยากร ได้รับเชิญจาก คุณเบญจวรรณ วัศมีสุวรรณกุล เพื่อไปสนทนาธรรมที่ตลาดบางหลวง ร.ศ. ๑๒๒ ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ - ๑๕.๓๐ น.

ตลาดบางหลวงแห่งนี้สร้างขึ้นราวปี พุทธศักราช ๒๔๔๖ หรือ ราวหนึ่งร้อยปีเศษมาแล้ว เป็นตลาดที่มีห้องแถวไม้สองชั้น สมัยเก่าที่ยังคงมีสภาพเดิม ๆ ที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน การได้เดินทางมาสนทนารวมที่ตลาดบางหลวงในครั้งนี้ เมื่อได้เห็นห้องแถวไม้เก่าแก่ ทำให้ข้าพเจ้าคิดถึงชีวิตในวัยเด็กที่ได้มีชีวิตช่วงหนึ่งอยู่ที่ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท มีตลาดเก่าแก่ซึ่งมีห้องแถวไม้ลักษณะนี้ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน ทางฝั่งตะวันตกเช่นกัน และมีลักษณะที่ทอดยาวไปทั้งสองฝั่งถนน ที่วิ่งตรงไปสู่แม่น้ำท่าจีนเหมือนกันด้วย คิดถึงความรุ่งเรืองของการค้าขายและการจราจรทางน้ำ ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญในอดีต แต่ต่อมาได้หมดความสำคัญไปเมื่อมีถนนและรถยนต์มาแทนที่ ตลาดวัดสิงห์ในปัจจุบันก็มีสภาพที่เงียบเหงาซบเซาลง ไม่ต่างจากตลาดบางหลวง แต่ที่ต่างกันคือ ตลาดวัดสิงห์มีห้องแถวไม้หลงเหลืออยู่ไม่สมบูรณ์เท่าตลาดบางหลวง เนื่องจากถูกเพลิงไหม้ไปหลายครั้ง จึงมีการสร้างห้องแถวปูนขึ้นมาแทรกเป็นบางช่วง

เมื่อได้มาเห็นห้องแถวไม้บางห้อง ที่มีลักษณะเหมือนกับห้องแถวที่เคยทรงจำด้วยความประทับใจในอดีต เช่น ห้องแถวไม้หัวมุมถนนริมน้ำที่ยังคงสภาพเดิมห้องนี้ทำให้คิดถึงร้านกาแฟหัวมุมถนนริมแม่น้ำท่าจีน ที่ตลาดวัดสิงห์ สมัยตอนเป็นเด็ก และได้เดินผ่านไปตลาดเช้า และไปโรงเรียน จะเห็นสมาคมวิพากษ์การเมืองนั่งจับกาแฟ

อ่านหนังสือพิมพ์ บนโต๊ะกาแฟแบบกลม ๆ ที่พื้นโต๊ะเป็นหินอ่อนสีขาวหรือลายเทา และมีเก้าอี้แบบที่เรียกกันว่า เก้าอี้แบบเซคโก ซึ่งสมัยนี้ก็นิยมนำมาแต่งบ้าน และร้านกาแฟกันด้วย บนโต๊ะกลมมีกาน้ำเคลือบสีครีม ใส่ชาาร้อนไว้ให้ดื่ม มีปาตองโกซึ่งพวก

บ้านข้าพเจ้าที่วัดสิงห์สมัยนั้น เรียกเฉาก๊วย ใส่จานสังกะสีเคลือบวางไว้บริการ พอมาเรียกปาตองโกว่าเฉาก๊วยที่กรุงเทพฯ คุณภรรยาซึ่งเป็นลูกจีนก็ออกอาการงงว่า ทำไมเรียกปาตองโก ว่าเฉาก๊วย เมื่อเธอไปเล่าให้คุณแม่ของเธอฟัง ก็ถึงบางอ้อว่า น่าจะเพี้ยนมาจากภาษาจีนว่า "อิ้วจาก๊วย" ซึ่งก็คือ ปาตองโกนั่นเอง ก็เป็นเรื่องของภาษา ซึ่งอาจมีผิดเพี้ยนได้ตามความคิดนึกเอาเองของตน

แต่เรื่องของความเข้าใจธรรมะ ที่พระองค์หันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และทรงแสดง หากเข้าใจผิด เห็นผิด แม้เพียงเล็กน้อย ย่อมทำให้บุคคล หลงออกไปจากหนทางได้ ทั้งยังผลให้เป็นผู้ที่หันหลังให้พระสัทธรรม ไม่สามารถที่จะพบเจอหนทางที่ถูกต้องได้เลย จึงควรเป็นผู้ที่อ่อนน้อม ฟังและพิจารณาพระธรรม เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องจริง ๆ ตรงตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ไม่เป็นผู้ที่คิดธรรมเอาเอง

ภาพ คุณยุวดีและสามี ชาวบางหลวงท่าน
หนึ่งที่ติดตามฟังท่านอาจารย์มานาน พบ
ท่านอาจารย์ที่ตลาด เธอตื่นเต้นดีใจมากและ
ได้กราบเรียนเชิญท่านอาจารย์ไปเยี่ยมบ้าน

การได้มาสนทนารธรรมที่นี่ ทำให้ได้เห็นภาพท่านอาจารย์เดินอยู่กลางชุมชน
ตลาดบางหลวง เป็นภาพที่ไม่อาจมีใครพบเห็นได้บ่อยนัก เพราะเวลาของท่านส่วนใหญ่อยู่แต่ที่สนทนารธรรม

ตลาดบางหลวงที่ยังคงสภาพเดิม ๆ ให้เห็นถึงร่องรอยของความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ซึ่งตลาดบางหลวงในวันนี้ ยังคงมีพ่อค้าแม่ค้าที่ขายของและอาหารการกินหลายอย่างที่เป็นดั้งเดิมของที่นี่ และยังคงเหลืออยู่ให้ทุกท่านที่มาท่องเที่ยวได้ชมและได้ชิมห้องแถวไม้ดั้งเดิมและความเป็นชุมชนเก่าแก่ เป็นหลักฐานแสดงถึงความเปลี่ยนแปลง

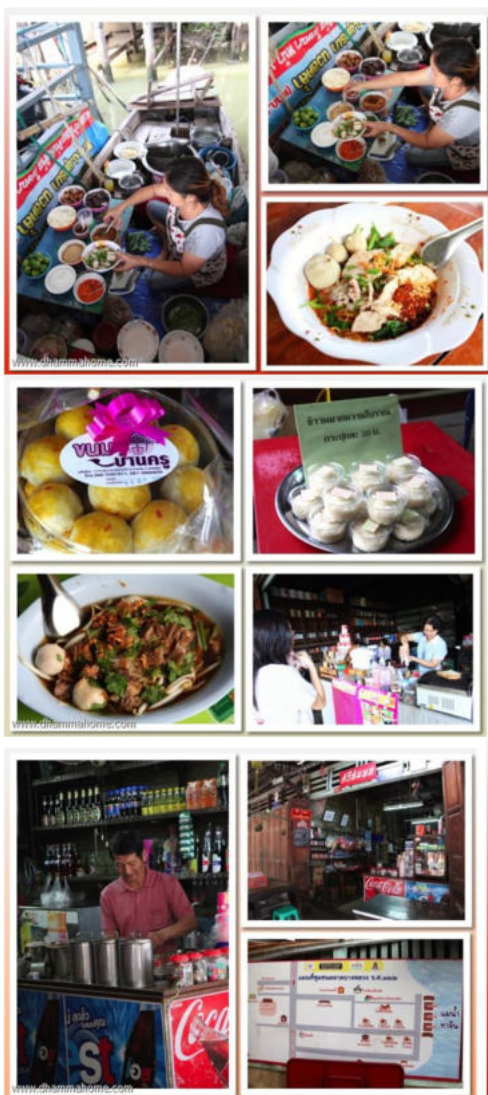

ของสรรพสิ่งซึ่งดูเหมือนว่าจะเข้าใจได้ง่าย ๆ ธรรมดา ๆ แต่หากได้ฟังความจริงที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ย่อมทราบ ว่า แม้เพียงแต่ละขณะที่ผ่านไปในวันนั้น เช่น ในขณะที่ "เห็น" "เห็น" ขณะนั้นก็เกิดและดับไปอย่างรวดเร็ว ไม่เที่ยง ไม่คงที่ ไม่ยั่งยืนคงอยู่นาน อย่างที่ทุกคนเคยคิดเลย ทุกขณะในวันนั้น อยู่ที่ไหนในวันนี้ ก็ไม่มีเลย ไม่เหลือเลย ขณะนี้ เป็นแต่เพียง "คิด" ถึงสิ่งที่เคยทรงจำไว้ เท่านั้นเอง แม้การไปอยู่ท่ามกลางสถานที่ที่เคยมีความเจริญรุ่งเรืองในอดีตของท่านอาจารย์ในวันนั้น ก็กลายเป็น ณ กาลครั้งหนึ่ง ไปแล้ว ในวันนี้ เป็นสิ่งที่เหลือแต่เพียงความทรงจำ ขณะนี้ กำลัง "คิด" ถึงเรื่องราวในวันนั้น สิ่งที่คุณคิด ไม่มีอยู่จริง แต่สิ่งที่มีจริง ๆ ในขณะนี้ คือ "จิต" ที่คิด ถึงเรื่องราวในวันนั้น และที่สำคัญ "จิต" ที่กำลังคิดก็ "ไม่ใช่เรา" แต่ "เป็นธรรมะ" ที่กำลังเกิดขึ้น "คิด" ในขณะนี้เอง!!! ตามเหตุตามปัจจัย นี่คือการเข้าใจจากการได้ยินได้ฟังความจริง ที่ทรงมีพระมหากรุณาแสดงไว้ เมื่อถึงคราวที่จะรู้ความจริงจริง ๆ ก็ต้องรู้อย่างที่ทรงแสดงไว้ อย่างนี้ ไม่ใช่ไปรู้อื่นเลย

คุณเบญจวรรณได้จัดการสนทนาธรรม
บนแพริมแม่น้ำท่าจีน ที่มีบรรยากาศดีมาก
อากาศปลอดโปร่ง ไล่สบาย มีลมเย็นพัดผ่าน
ตลอดวัน ไม่ร้อนเลย มองเห็นแม่น้ำท่าจีนไกล
สุดสายตา เห็นวิถีชาวบ้านที่ลอยเรือเก็บผักบุ้ง
ที่ผูกแพเลี้ยงไว้ไปขาย เห็นบ้านไม้แสนสวย
ปลูกใหม่ริมน้ำฝั่งตรงข้าม มองดูเด่นเป็นสง่า
เข้ากับบรรยากาศริมน้ำ เห็นเรือนไทยสมัย
ก่อน ที่ต่อเติมหลังคาขยายบานออกไปรอบ
ด้าน ให้บรรยากาศแบบไทยแท้ เป็นความสงบ
รื่นรมย์ที่อยู่ไม่ไกลจากเมืองหลวง เหมาะแก่

การมาท่องเที่ยวพักผ่อนในวันหยุด เพียงขับรถชั่วโมงกว่า ๆ ก็สามารถพบกับ
บรรยากาศและอาหารอร่อย ๆ ผู้คนน่ารักและเป็นมิตร ประการสำคัญคือ นอกจากจะ
อยู่ไม่ไกลแล้ว ยังเป็นสถานที่ที่ไม่แออัดไปด้วยผู้คนเหมือนที่อื่น ๆ

วันนี้ นอกจากคุณเบญจวรรณจะเตรียมอาหารเช้า เป็นข้าวต้มหมูเห็ดหอม หม้อใหญ่ ไว้ให้ทุกท่านได้รับประทานแล้ว ในแพยังมีก๋วยเตี๋ยวหมูที่มีแม่ค้าเจ้าประจำ มาให้บริการด้วย ซึ่งก็มีผู้อุดหนุนทั้งตอนเช้าและตอนกลางวัน โดยมีคุณบุษกร พี่แดงและท่านอื่น ๆ ร่วมสมทบทุน เหมาร้านก๋วยเตี๋ยวทั้งร้าน เพื่อเลี้ยงทุกท่านที่มาร่วมสนทนาธรรม นอกจากนั้น ในมือกลางวันทุกท่านก็สามารถเดินไปหาอาหารรับประทานกันเองในตลาด ซึ่งคุณเบญฯ

กล่าวว่า เพื่อเป็นการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชน ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาครับ

การไปสนทนาธรรมของท่านอาจารย์และคณะวิทยากร ที่ตลาดบางหลวงในครั้งนี้ คุณเบญจวรรณกล่าวว่า นอกจากจะเป็นการเกื้อกูลแก่สหายนธรรมให้ได้มาท่องเที่ยวชมบรรยากาศตลาดเก่าแก่วัฒนน้ำท่าจีนแห่งนี้แล้ว ยังจะเป็นการเกื้อกูลสหายนธรรมที่นี้ซึ่งทราบในภายหลังว่ามีหลายท่าน และเป็นการเผยแพร่พระธรรมให้คนในชุมชนได้ยิน และได้ฟังด้วย ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของคุณเบญจวรรณ รัศมีสุวรรณกุล ด้วยครับ

อันดับต่อไป ขออนุญาตนำความการ
สนทนาธรรมบางตอน มาฝากให้ทุกท่าน
พิจารณา ซึ่งก็เป็นเรื่องเดิม ๆ ที่ไม่พ้นไปจาก
คำว่า ธรรมะ และสิ่งที่มีจริง ๆ ทั้ง ๖ ทวารที่
ควรฟังและพิจารณาบ่อย ๆ เนื่อง ๆ เพื่อ

ความเข้าใจที่มั่นคงขึ้นว่าเป็นธรรม ไม่ใช่เรา เป็นสิ่งที่ท่านอาจารย์กล่าวปรารภในตอน
แรกของการสนทนาว่า

"...หวังว่าจะได้ฟังอะไรพิเศษหรือเปล่าคะ? วันนี้ หรือว่า
มาตามปกติ แล้วก็นสนทนากัน ตามปกติ..."

ผู้ฟัง :

ท่านอาจารย์ :

ท่านอาจารย์ครับ ทุกอย่าง เป็นอนัตตาครับ

ถูกต้อง แปลว่า ไม่ใช่เรา "เห็น" เกิดขึ้นเห็น แล้วก็ดับไป "ได้ยิน" เกิดขึ้นได้ยิน แล้วก็ดับไป พูดเหมือนธรรมดา มาก และ ธรรมดา ก็คือ เป็นธรรมะ คือ ธรรมะ ต้องเป็น ธรรมดาอย่างนี้ คือ เกิดขึ้น แล้วก็ดับไป เกิดขึ้น เป็น อะไรก็ตามแต่ "ชั่วคราว" แล้วก็ไป คือ เกิดขึ้น แล้วก็ ดับ ไป ต้องฟัง จนกระทั่งค่อย ๆ เข้าใจอย่างมั่นคงขึ้น โดยที่ ไม่หวังว่า เราสามารถที่จะเข้าใจได้เร็วแค่ไหน มากแค่ไหน แต่ ค่อย ๆ จำ ค่อย ๆ สะสม ทุกอย่าง เป็นความจริง ซึ่งกว่าจะถึงวันนั้น ก็เพราะเหตุว่า มีการได้ฟัง มาแล้ว มาก แต่ละชาติ ๆ ก็เป็นปกติ แล้วก็ ค่อย ๆ เข้าใจขึ้น

ผู้ฟัง :

ท่านอาจารย์ :

อาจารย์ครับ ด้วยเหตุปัจจัย อาจารย์ช่วยอธิบายครับ
 ค่ะ ถ้าไม่มีตา เห็นไหม? ถ้าไม่มีหู ได้ยินไหม ธรรมดา ๆ
 เหมือนเดิม ฟังอย่างไร ก็ข้อความเดิม ใน ๔๕ พรรษา ที่
 ทรงแสดงไว้ หวังว่าจะได้ฟังอะไรพิเศษหรือเปล่าคะ?
 วันนี้ หรือว่า มาตามปกติ แล้วก็สนทนากัน ตามปกติ
 มีอะไรที่ไม่เข้าใจ ก็สนทนาเรื่องนั้นให้เข้าใจขึ้น ก็เป็น
 โอกาสที่จะได้พบกันแบบนี้ ไม่อย่างนั้นก็พบกันน้อยมาก
 ที่มูลนิธิฯ แค่นี้แล้วก็ไม่ได้สนทนาเลย ได้แต่ฟังแล้วก็
 ต่างคนต่างกลับ

ผู้ฟัง :

อาจารย์ครับ ผมไม่เคยนึกฝันว่าจะมีโอกาสมาอยู่ตรง
 นี้ แต่เพราะมีเหตุปัจจัย ทำให้ผมต้องมาอยู่ตรงนี้ และ
 ผมก็เข้าใจทุกอย่างครับ เข้าใจว่าทุกอย่าง ถ้าไม่มีเหตุ
 และเหตุทุกอย่างจะเกิด แล้วเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น
 ไม่ได้ วันนี้ ยังไงก็ต้องมาทางนี้ และได้สนทนากับ
 อาจารย์ ขอบคุณมากครับอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

เมื่อวานนี้ ไม่มีใครรู้ว่า ตรงนี้ จะเป็นอย่างไร ได้แต่ "คิด" ว่า "เราจะมาที่นี่" ไช้ไหม? แต่ใครจะรู้ล่วงหน้าว่า เมื่อวานนี้เรากำลังคิดถึงที่นี่ แต่เราไม่รู้ว่า ที่นี่ คือ ตรงนี้ เดียวนี้ แล้วพຼ່ງนี้ ก็เหมือนอย่างนี้ ไม่ว่าเราคิดว่าเราจะทำอะไรพຼ່ງนี้ แต่ก็ไม่รู้จริง ๆ ว่า พຼ່ງนี้ จะเป็นอย่างไรที่เราคิดหรือเปล่า? ทุกคน คิดถึงพຼ່ງนี้ได้ไช้ไหม? แต่ว่า ยังไม่ถึงพຼ່ງนี้จริง ๆ เมื่อถึงพຼ່ງนี้แล้วจะรู้ว่า เป็นอย่างไรที่คิดหรือเปล่า? นั่นก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

...ทำให้สามารถเข้าใจได้ว่าจริง ๆ แล้ว คิดได้จริง ทุกคน "คิด" แต่จะเป็นอย่างที่คิดหรือเปล่า? ก็ต้องแล้วแต่เหตุปัจจัย นี่คือ ความหมายของคำว่า "อนัตตา" ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาเลย พຼຽงนี้จะอยู่ที่ไหนคะ? บางคนอาจจะบอกว่า ที่มูลนิธิฯ แต่ไม่รู้ว่าจะมีอะไรที่มูลนิธิฯ ไช้ไหม? จะได้ยินคำอะไรก็ไม่รู้ แล้วพຼຽงนี้รู้ แต่ว่า ตอนนีไม่รู้ว่า เพราะว่ายังไม่ถึงพຼຽงนี้ ธรรมดาๆ นี่คือ ธรรมะ เป็นธรรมดา...

ผู้ฟัง :

อาจารย์คะ ทุกข์เท่านั้นเกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นตั้งอยู่ ทุกข์เท่านั้นดับไป ไม่มีอะไรเกิดขึ้น ไม่มีอะไรตั้งอยู่ ไม่มีอะไรดับไป เหมือนกับทุกข์ ขอได้อธิบายด้วยคะ

ท่านอาจารย์ :

คะ คำนี้เป็นคำจริงนะคะ แต่ต้องเข้าใจให้ถูกต้อง เพราะฟังดู ก็แล้วแต่ว่า บางคนก็คิดว่า ไช้เลยแน่ ๆ ชีวิตเป็นทุกข์ แต่บางคนก็ยังสงสัย แล้ว "สุข" ไม่มีหรือ? เกิดมาไม่ได้มีแต่ทุกข์อย่างเดียว ไช้ไหม?

...ความสุขก็มี อาหารอร่อย ไปเที่ยวไหนก็สนุก แล้ว จะเป็นทุกข์หรือ? แต่ คำใดก็ตาม ที่เป็นคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัส คำนั้น เป็นวาจาสัตย์จะไม่เปลี่ยน เปลี่ยนไม่ได้ เพราะเหตุว่า มาจากการที่ได้ทรงตรัสรู้ความจริง เพราะฉะนั้น "ทุกข์" ที่นี้ หมายความว่าถึง "ทุกอย่าง" ไม่เว้นที่มีการเกิดขึ้นแล้ว ต้องดับไป ไม่เหลือเลย...

...จำชาติก่อนได้ไหม? มีชาติก่อนหรือเปล่า? แต่ชาติก่อน ไม่ใช่ "คนนี้" แน่!!! เป็นใครก็ไม่รู้!!! ชาตินี้ ก็มี

หลายท่านที่กำลังคิดถึงมารดาที่จากไปตั้งหลายปี ก็ยัง "คิดถึง" ด้วยความเป็นมารดา แต่ว่าบุคคลนั้น จะอยู่ที่ไหน? ไม่มีใครสามารถที่จะรู้ได้ ถ้าคิดถึงมารดาชาตินี้ แล้วมารดาชาติก่อนมีไหม? ก็ลืมแล้ว!!! เพราะฉะนั้น จะเป็นมารดา ตราบเท่าที่ยังมีชีวิตอยู่ในชาตินี้ ยังจำได้ แต่พอจากโลกนี้ไป เปลี่ยนแล้ว ก็จำไม่ได้เลย ว่าใครเคย เป็นมารดา คนที่เป็นมารดา อาจจะอยู่แถวนี้ก็ได้ แต่ไม่มีใครรู้!!!...

...เพราะฉะนั้น "ชีวิต" ก็คือว่า มีปัจจัย ที่จะทำให้เกิดขึ้น เป็นไป นี่แน่นอน ไม่ใช่ผู้ที่ดับกิเลสแล้ว ยังมีปัจจัย คือ กิเลส ความไม่รู้ ทำให้มีสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น ในขณะนี้ "ได้ ยินเสียง" บังคับให้ "ไม่ได้ยิน" ไม่ได้เลย "คิด" บังคับ ไม่ให้ คิด ก็ไม่ได้ "เกิดแล้ว" ทั้งนั้น ตามเหตุตามปัจจัย ส่วนที่ยังไม่เกิด ก็ยังไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่า ต่อไปอะไรจะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้น นี่คือ เป็นแต่ละวัน พรุ่งนี้ ก็ไม่ใช่วันนี้ และ ต่อให้คิดถึงพรุ่งนี้อย่างไร ๆ ก็ตาม เมื่อพรุ่งนี้ยังไม่มาถึง พรุ่งนี้จริง ๆ จะเป็นอย่างไร ก็ไม่มีใครสามารถที่จะรู้ได้!!! แต่ว่า ต้องมีแน่นอน เพราะว่า ยังมีเหตุที่จะต้องทำให้เกิดขึ้น ก็ต้องเกิด พรุ่งนี้ คุณค่ามันจะทำอะไร?...

อ.คำปั่น :

ท่านอาจารย์ครับ ก็เหมือนคิดครับว่า ฟรุ้งนี้เข้า มีสนทนาธรรมที่มูลนิธิฯ จะต้องเตรียมอะไรบ้าง อย่างนี้ครับ ก็มีการจัดสถานที่ จัดระบบเครื่องเสียง ระบบถ่ายทอดทั้งหลายครับ แต่ว่า ก็ยังไม่เกิดขึ้น จนกว่าจะถึงฟรุ้งนี้ครับ

ท่านอาจารย์ :

แล้วฟรุ้งนี้ก็รู้ คุณวิชัยละคะ?

อ.วิชัย :

ก็ช่วงนี้ กำลังเตรียมเรื่องของระบบ ก็คิดตั้งแต่เรื่องนี้ครับ แต่ว่า ก็ไม่ทราบว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างในวันฟรุ้งนี้ครับ ท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ ถ้าเสียงของเทปที่ออกรายการวิทยุดีขึ้นนะค่ะ ก็ต้องมีเหตุปัจจัย ใช่มั้ยคะ? เพราะว่า คุณวิชัย เป็นผู้ที่จะทำ ให้เทปเก่า ๆ ที่มีเสียงกวนมาก ๆ กลายเป็นเทปที่ฟังดีขึ้นมากเลยคะ

อ.วิชัย :

ท่านอาจารย์ครับ แต่ก่อน ก็ไม่เคยคิดว่าสามารถจะมีการกระทำอย่างนี้ได้ แต่ก็ไม่ทราบว่าจะโดยบังเอิญหรือเปล่า? แต่ว่า ก็สนใจ เผอิญไปเจอว่ามีความสามารถที่จะทำตรงนี้ได้ครับ ก็โดยที่ไม่เคยคิดมาก่อน แต่ก่อนก็คิดว่า ไม่สามารถจะทำได้ แต่ว่าภายหลัง ก็มีปัจจัยที่จะรู้ว่า มีสิ่งที่สามารถที่จะทำตรงนี้ได้ครับ

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เพราะฉะนั้น แต่ละหนึ่งขณะ เป็นธรรมะทั้งหมด แล้วก็ เป็น "อนัตตา" ด้วย คนที่คิด แต่ทำไม่ได้ ก็มี ใช่ไหม? คิดก่อนนี้ ก็ทำไม่ได้ แต่พอคิดตอนนี้ ทำได้ ก็แล้วแต่เหตุปัจจัย ชีวิตก็เป็นอย่างนี้ แล้วก็ เป็นธรรมดา ถ้ารู้ อย่างนี้ ก็ไม่เดือดร้อนเลย ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น เพราะรู้แล้วว่า เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ถ้าไม่มีเหตุที่จะให้เป็น อย่างนี้ ก็เป็นอย่างนี้ไม่ได้ แน่นนอน!

...ที่จริง "ชีวิต" ก็จะไม่พ้นจาก สุขบ้าง ทุกข์บ้าง ไม่ได้ ใช่มั้ย? ไม่ว่าจะก่อนฟัง หรือหลังฟังธรรมะ ชีวิต ก็จะต้องเป็นอย่างนี้ แต่สิ่งที่ต่างกัน ก็คือว่า ทั้ง ๆ ที่เป็นสุข เป็นทุกข์ ก็ยังคง "เป็นเรา" ไม่รู้ความจริงว่า แท้ที่จริงแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่าง เกิดแล้วดับ แล้วจะเป็นเราได้อย่างไร? ใช่มั้ย?...

...แต่เวลาที่เรอฟังครั้งแรกก็ยาก รู้ว่าถูกต้อง แต่เวลาที่เรามีสุข หรือ มีทุกข์ เราก็กลิ้ง!!! ไม่ได้มีความเข้าใจอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้น ตอนฟัง ก็เข้าใจดี แต่พอผ่านไป ก็ลืมอีกแล้ว เพราะฉะนั้น "ก่อนฟัง" ก็มีสุข มีทุกข์ "หลังฟัง" ก็มีสุข มีทุกข์ แต่มีความเข้าใจว่า สุข ทุกข์ นั้นไม่สามารถที่จะบังคับบัญชาได้ และ ความจริง ก็จะเป็นเราได้อย่างไร? เมื่อเพียงเกิดขึ้น แล้วก็ดับไป...

...เพราะฉะนั้น ก็เป็นความเข้าใจความจริง ของสิ่งที่มี
หลังจากที่ได้ฟังธรรมะแล้ว จนกว่าจะไม่ใช่เราจริง ๆ
เพราะเหตุว่า "ทุกคำ" เปลี่ยนไม่ได้เลย "เกิด-ดับ" ไม่ใช่
ว่า เพียงพูดให้สบายใจ หรือ ให้กลัวว่า เราก็แค่นี้เอง
"ไม่มีตัวของเรา" อีกต่อไป มีแค่ธรรมะ ที่เกิดดับ แล้วแต่
จะคิด คนฟังธรรมะด้วยกัน ก็คิดกันหลายอย่าง แต่
ความเป็นจริง ก็คือว่า เมื่อมีความเข้าใจแล้ว จะเข้าใจ
ยิ่งขึ้น เพราะรู้ว่า ยังไม่รู้ความจริงอันนี้ หรือว่า คิดว่า ไม่
ต้องรู้ก็ได้??? ก็แล้วแต่ แต่ละคน...

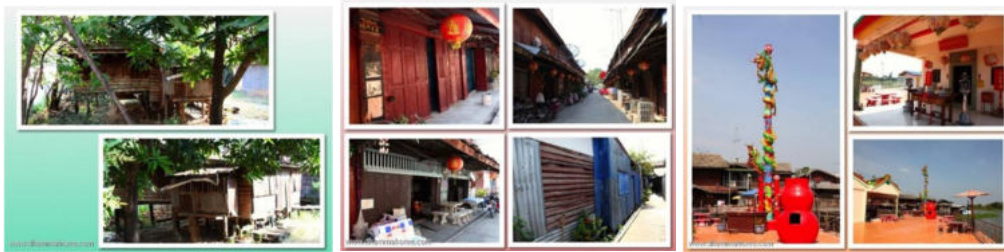
อ.วิชัย :

ท่านอาจารย์ครับ ก็ดูเหมือนกับว่า การที่มีโอกาสได้ยินได้ฟังพระธรรม คือ ก่อนที่จะมีโอกาสได้ฟังพระธรรม ก็มีโอกาสดำกราบบูชาพระพุทธรูป ในสมัยเด็ก ๆ แต่ว่า ก็ไม่เข้าใจเลยว่า ที่กราบไหว้บูชา พระองค์เป็นใคร? โดยที่ยังไม่รู้จักเลย แต่ก็เห็นแต่ละท่าน ทำสืบ ๆ ต่อกันมา เพราะฉะนั้น การเริ่มต้น ที่จะมีความเข้าใจ ในคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ ตรงไหนครับ ท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

คะ เริ่มฟังพระธรรม ธรรมะ คือ สิ่งที่มีจริง ๆ เพราะฉะนั้นขณะนี้ทุกสิ่งทุกอย่าง พระผู้มีพระภาคฯ ทรงตรัสรู้ โดยละเอียดอย่างยิ่ง โดยประการทั้งปวง ที่จะให้คนอื่นได้สามารถเข้าใจถูกต้อง อย่างที่พระองค์ได้เข้าใจแล้ว เพราะแม้แต่ "ธรรมะ" คำเดียว ก็ต้องหมายความว่า สิ่งที่มีจริง ถ้าไม่มีอะไรเลย แล้วพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะตรัสรู้อะไร? และ สิ่งที่กำลังมีในขณะนี้ ถ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ทรงตรัสรู้ ก็คือ ความไม่รู้

...แต่เพราะ สิ่งที่มีจริง ในขณะนี้ มีจริงๆ แต่ว่า ไม่มีใคร
เข้าใจความจริงของสิ่งที่มีจริง เพราะฉะนั้น เมื่อได้ฟัง
ธรรมะ ก็รู้เลยว่า สิ่งที่เคยมีมาแล้ว ตั้งแต่เกิด จนถึง
บัดนี้ เป็นสิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และทรง
แสดง ซึ่งก่อนหน้านี้เราจะไม่รู้ เราคิดว่าพระธรรม เป็นอีก
เรื่องหนึ่ง...

...ได้ยินคำว่า อริยสัจจะ ปฏิจจสมุปบาท หรืออะไรก็
แล้วแต่ แม้แต่คำว่า ศีล สมาธิ พวกนี้ก็ได้ยิน แต่จริง ๆ
แล้ว คืออะไร? อันนี้ สำคัญกว่า เพราะว่าโดยมาก เรา
พูดคำที่เราไม่รู้จัก ตั้งแต่เกิด จนกว่าจะได้ฟังพระธรรม
จึงเริ่มที่จะเข้าใจ สิ่งที่เราพูดมาแล้วว่า ความจริง คือ
อะไร?...

อ.วิชัย :

ท่านอาจารย์ครับ ก่อนที่จะฟังพระธรรม ที่ท่านอาจารย์
ยกตัวอย่าง ในเรื่องของแม่ศีล หรือ แม่ทาน คืออะไร
ครับ ท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ ไม่ใช่เรา บอกแล้วไงคะ "ธรรมะ" ใช่ไหม? พูดทุกคำ
แล้วรู้จักหรือเปล่า? ต้องทุกคำตรงกัน แล้วก็ ไม่ค้านกัน
เลย สิ่งที่มีจริง เป็นภาษาบาลี ใช้คำว่า "ธรรมะ" แต่
ภาษาไทยก็คือว่า สิ่งนั้น มีจริง ๆ "เห็น" มีจริง "เห็น" เป็น
ธรรมะ หรือเปล่า? แล้วเราเคยรู้หรือเปล่า? ว่า "เห็น"
เป็นธรรมะ

..."ธรรมะ" คือ สิ่งที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย แล้วก็ดับไป
นี่เป็นสิ่งใหม่มาก สำหรับแต่ละคน ที่จะได้ฟัง เพราะว่า
"คิดเอง" กันมาตลอด บางคนก็ อ่านธรรมะนิดหนึ่ง ฟัง
ธรรมะหน่อยหนึ่ง แล้วก็ "คิดเอง" เขียนหนังสือเป็นเล่ม ๆ
ตั้งหลายเล่ม แต่ก็ไม่ใช่พระธรรม ตามที่ทรงแสดงไว้ ๔๕
พรรษา ที่มีอยู่ในพระไตรปิฎกและอรรถกถา เพราะฉะนั้น
"ก่อนอื่น" ก็คือว่า "ไม่คิดเอง" แต่ "เริ่มรู้" ความลึกซึ้ง ของ
แต่ละคำ ที่ได้ยิน ว่า ถ้าไม่มีการตรัสรู้ จะไม่มีการเข้าใจ
คำนั้น ๆ เลย...

...เพราะฉะนั้น ก่อนอื่น ไม่ลืมนะค่ะ พระอรหันต
สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นใคร? แล้วเรา เป็นใคร? ในครั้งที่
พระผู้มีพระภาคฯ ยังไม่ปรินิพพาน ก็มีผู้ที่ไปเฝ้า ฟังพระ
ธรรม ท่านพระอัญญาโกณฑิยา เป็นผู้ที่รู้แจ้ง
อริยสัจธรรม เป็นสาวกกลุ่มแรก เพราะได้บำเพ็ญบุญมา
แล้วแต่ปางก่อน เพราะฉะนั้น คนในครั้งนั้น ไม่ได้มีแต่
เฉพาะท่านอัญญาโกณฑิยา มากมายหลายท่าน ที่
เป็นสาวก ฟัง แล้ว เข้าใจ แล้วก็ รู้แจ้ง อริยสัจธรรม
ดับกิเลสได้!!!...

...ขณะนี้ ทุกคน มีกิเลสแล้วไม่รู้ เมื่อไหร่มีกิเลส??? พอ
พูดถึงกิเลส ก็ งงๆ เพราะฉะนั้น เวลาฟังธรรมะแล้ว
"ชัดเจน" ทุกคำ แต่ว่า ต้อง "ทีละคำ" แล้วก็ มีความ
เข้าใจที่มั่นคง ที่ไม่เปลี่ยนแปลง ถ้าขณะนี้ ตั้งแต่วันนี้เลย
"ธรรมะ" คือ สิ่งที่มีจริง ถ้าไม่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะ
ตรัสรู้ได้อย่างไร? ถ้าไม่มี และ "สิ่งที่มีจริง" ถ้าไม่ตรัสรู้
จะชื่อว่า ตรัสรู้อะไร? เพราะเหตุว่า กำลังมีจริง ๆ แต่ ไม่
รู้!!!...

...ด้วยเหตุนี้ สิ่งที่มีจริงเดี๋ยวนี้ ธรรมดาตามากเลย แต่ไม่เคยรู้!!! "เริ่มฟัง" ว่า นี่แหละ คำธรรมดา สิ่งี่ธรรมดาเหล่านี้ เป็นสิ่งที่มีจริง ที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้ เพราะฉะนั้น เราไม่สามารถที่จะรู้ด้วยตัวเองได้ จนกว่าจะ ค่อย ๆ ฟัง แล้วก็ ค่อย ๆ เข้าใจขึ้น สิ่งที่มีจริงทั้งหมด พระผู้มีพระภาคฯทรงตรัสรู้ว่า ไม่ใช่ของใคร และ ไม่ใช่ใคร เป็นสิ่งที่เกิด เพราะมีเหตุ ปัจจัย เมื่อเกิดแล้วก็ดับไป เร็วมาก แล้วก็มีการเกิดดับ สืบต่อ (แต่) ไม่ปรากฏการเกิดดับสืบต่อเลย จึงลวง เหมือนว่าเที่ยง เช่น ในขณะนี้ เป็นต้น...

...เพราะฉะนั้น การฟังพระธรรม "ฟัง" สิ่งที่กำลังมีเดี๋ยวนี้!!! ให้ค่อย ๆ เข้าใจขึ้น "ทุกคำ" ว่าจริงหรือเปล่า? ขณะนี้เหมือนมี "เห็น" กับมี "ได้ยิน" ด้วย แต่ความจริงแล้ว "เสียง" ไม่ปรากฏทาง "ตา" ให้เห็น และ "สิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้" ก็ไม่ใช่ "เสียง" เพราะฉะนั้น ขณะที่ "เสียง" ปรากฏ อย่างอื่น จะปรากฏไม่ได้เลย เพราะไม่เหมือนกัน จะปรากฏได้อย่างไร? ต้องปรากฏ ทีละหนึ่ง...

...เพราะฉะนั้น ก็แสดงให้เห็นว่า "ทุกอย่าง" เป็นสิ่งที่มีจริง "ได้ยิน" แล้วก็ ดับ จากไม่ได้ยิน เกิดได้ยิน แต่ก็ไม่ได้ยินตลอดไป "ได้ยิน" ก็หมดไปแล้ว ดู "เป็นธรรมดา" มาก แต่ก็ไม่เคยสนใจ ที่จะ "เข้าใจ" ว่า ความจริง คือ กำลังเกิดดับนี้แหละ เป็นสิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ ไม่ใช่ว่า "คิด" แล้วก็สอน บางคนเข้าใจว่า พระองค์คิดเก่ง คิดจนสอนอย่างนี้ แต่ความจริง ไม่ใช่จากการเพียงคิดหรือเข้าใจ แต่ต้องเป็นการ "ตรัสรู้" คือ "รู้แจ้ง" "ประจักษ์แจ้ง" ในการเกิดขึ้น และ ดับไป ของสิ่งที่กำลังมีในขณะนี้!!!...

อ.วิชัย :

ท่านอาจารย์ครับ เมื่อสักครู่นี้ได้กล่าวถึงเรื่องของปัญญา แล้วท่านอาจารย์ก็กล่าวว่า การที่บุคคล จะรู้คุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ต้องฟังพระธรรม แต่ว่า การที่ปัญญา ที่เป็นธรรมะอย่างหนึ่ง ที่เกิดขึ้น เป็นความเห็นถูก ความเข้าใจถูก บางครั้ง บุคคลก็กล่าว "ปัญญา" แต่ไม่รู้จัก "ปัญญา" ว่า คือ อะไร?

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ ได้ยินแต่ "ซื่อ" แต่ถ้าถามว่า "คือ อะไร?" จะตอบไม่ได้!!! เพราะฉะนั้น คนที่ฟังธรรมะ จะเริ่มต้นด้วย "คือ อะไร?" ก่อน แล้วถึงศึกษา หรือ เข้าใจเรื่องนั้น ให้ละเอียดยิ่งขึ้นได้ อย่าง "จิต" ทุกคนก็เคยได้ยิน เคยพูดด้วยซ้ำไป คนนั้นใจดี คนนี้ใจร้าย แล้ว คืออะไร? เดียวนี้มีหรือเปล่า? อยู่ที่ไหน?

...โดยเฉพาะ ใครที่คิดจะฝึกจิต ไม่รู้จักจิต ก็คิดจะฝึกจิต
แต่ถ้ารู้จักจิต จะฝึกจิตไหน? จะฝึกจิตที่กำลังเห็นหรือ?
"เห็น" เกิดและดับแล้ว จะฝึกจิตที่ได้ยิน "ได้ยิน" ก็เกิดขึ้น
และดับแล้ว เพราะฉะนั้น สิ่งที่เกิดแล้วดับแล้ว ไม่ใช่ของ
ใคร แล้วก็ไม่ใช่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาด้วย "แต่ละคำ"
ค่อย ๆ คิด ค่อย ๆ ฟัง ไม่ใช่เราสามารถที่จะรู้ความจริงได้
ทันที แต่ "เริ่มรู้" ว่า ชีวิต ก็คือ แค่นี้เอง!!!

จากไม่มี แล้วก็เกิดมีขึ้น แล้วก็อย่างคร่าว ๆ ก็คือว่า แล้ว
ก็จากโลกนี้ไป แล้วระหว่างที่อยู่ในโลก ก่อนที่จะจากโลก
นี้ไป มีอะไรบ้าง? เดี่ยวสุข เดี่ยวสนุกสนาน แล้วก็ลืม
หมด!!! แล้วก็ไม่กลับมาอีกด้วย!!!!...

...โดยเฉพาะ ถ้าจากโลกนี้ไปแล้ว จะเป็นบุคคลนี้อีก
ไม่ได้เลย ลักษณะจิตเดียว จะเอาเงินซื้อสักเท่าไรก็
ไม่ได้!!! จะไปขอร้องใคร ว่าขอมีชีวิตอยู่ต่อ อีกหนึ่งขณะ
ก็ไม่ได้ เพราะเหตุว่า ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของ
ใคร ข้อสำคัญคือ ก่อนจากโลกนี้ไป ไม่ได้เข้าใจถูก
ไม่ได้รู้ความจริงของสิ่งที่มี...

ข้อความบางตอน จากการบรรยายแนวทางเจริญวิปัสสนา ครั้งที่ ๑๓๗๕
ที่ห้องประชุมตึกสภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย
วันอาทิตย์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

"...การที่จะพิจารณารูป มีการที่จะพิจารณาโดยนัยหลายอย่าง ซึ่งข้อความในพระคัมภีร์ สัจจสังเขป ได้กล่าวถึงการพิจารณารูปโดยนัยต่าง ๆ คือ พิจารณารูปในภพหนึ่ง ๆ อันกำหนดด้วยจติและปฏิสนธิ ย่อมดับไปในภพนั้น ๆ นั้นแหละ เพราะเหตุนี้รูปไม่เที่ยง เพราะไม่เที่ยงจึงเป็นทุกข์ เพราะเป็นทุกข์จึงเป็นอนัตตา ทุกคนมีรูป แต่เพราะไม่ได้พิจารณารูป จึงไม่สามารถที่จะดับ ความยินดีพอใจในรูป เพราะเหตุว่าไม่เห็นว่าเป็นรูปไม่เที่ยง เพราะฉะนั้น ข้อความในพระคัมภีร์ สัจจสังเขป จึงได้แสดงการพิจารณารูปในภพหนึ่งชาติหนึ่ง คือ รูปชาติก่อน เป็นใคร แล้วก็สิ้นชีวิตจากชาติก่อนในขณะวชิไหนด อาจจะไฉนวัยเด็ก หรือว่าในวัยกลาง หรือว่าในวัยชรา ก็ไม่สามารถที่จะรู้ได้ เพราะเหตุว่ารูปชาติก่อนก็ดับหมด พร้อมกับจติจิตของชาติก่อน สำหรับในชาตินี้รูปที่กำลังมีอยู่เป็นใครในชาตินี้ ก็จะเป็นอยู่ได้ไม่นานเลย แล้วก็รูป ซึ่งยึดถือว่าเป็นเราในชาตินี้ทั้งหมด ก็จะดับพร้อมกับจติจิต เพราะฉะนั้น ก็ควรจะพิจารณาความไม่เที่ยงของรูปตั้งแต่ชาติก่อน จนถึงความไม่เที่ยงของรูปในชาตินี้ และรูปในชาติต่อ ๆ ไปด้วย เพราะฉะนั้น การคิดถึงรูปแม้ในชาติก่อนว่าไม่เที่ยง ก็เป็นเหตุที่จะให้คลายความยึดติดในรูปของตนเอง แม้ในชาติปัจจุบัน หรือว่า แม้ในสมบัติทั้งหลายที่มีในชาติปัจจุบันด้วย..."

...ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ ตลาดบางหลวง...

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขอบพระคุณและขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของคุณเบญจวรรณ รัตมีสุวรรณกุล
คุณบรรอร ภมรจรัส และ คุณปราณี แซ่ฮี้
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุก ๆ ท่าน ครับ

